
KÖNYV, KÖNYVTÁR, KÖNYVTÁROS

17. évfolyam 8. szám

2008. augusztus

Tartalom

Könyvtárpolitika

- Némethné Takács Hajnalka:** Vándorgyűlés a megújulás jegyében 3
Sonnevend Péter: A könyvtár új élete 6

Műhelykérdések

A megyei könyvtári híradókról

- Kapuvári Zsuzsa:** Szemelvények a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár 50 éves Híradójából 14
Pegán Anita: „Próbálunk nagy léptekkel haladni” Látogatás a Bródy Sándor Megyei és Városi Könyvtárban, Egerben 24
Szalóki Gabriella: Web 2.0 a nemzeti könyvtárakban 29
Tóth Ferenc Tibor: Libinfo 2.0. Új technológiák alkalmazása az on-line referenzsben az Országos Széchényi Könyvtárban 32
Horváth Ádám–Németh Márton: Az OSZK új közösségi világháló (web 2.0) fejlesztései 34

Konferenciák

- Nagy Anikó:** A Magyar Könyvtárosok Egyesülete a Parlamentben 38
Szili Katalin: Levél a Magyar Könyvtárosok Egyesületének konferenciájához 41
Pegán Anita: Roadshow után, új programok előtt. Beszélgetés Bakos Klárával, a Magyar Könyvtárosok Egyesületének elnökével 43

Memento

- Tóth Gyula:** Fülöp Géza, az olvasástörténet művelője 47
Balogh Beáta: 120 éve született Fitz József 52

Könyv

- Mezey László Miklós:** A tudós tanár köszöntése 58

From the contents

Hajnalka Németh-Takács: About the annual conference of the Association of Hungarian Librarians in 2008 (3);

Péter Sonnevend: A new life of libraries. Some thoughts on the library of the 21st century (6);

Gabriella Szalóki: Web 2.0 in the national libraries of the world (29)

Cikkeink szerzői

Balogh Beáta, főiskolai hallgató; *Horváth Ádám*, az Országos Széchényi Könyvtár informatikai igazgatója; *Kapuvári Zsuzsa*, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár munkatársa; *Nagy Anikó*, a Magyar Könyvtárosok Egyesületének főtitkára; *Németh Márton*, az Országos Széchényi Könyvtár munkatársa; *Némethné Takács Hajnalka*, a szombathelyi Berzsényi Dániel Könyvtár munkatársa; *Pegán Anita*, az Országgyűlési Könyvtár munkatársa; *Sonnevend Péter*, a Kaposvári Egyetem Könyvtárának igazgatója; *Szalóki Gabriella*, az Országos Széchényi Könyvtár munkatársa; *Szili Katalin*, a Magyar Országgyűlés elnöke; *Tóth Ferenc Tibor*, az Országos Széchényi Könyvtár tájékoztatási igazgatója; *Tóth Gyula*, a szombathelyi Berzsényi Dániel Főiskola ny. tanára

Szerkesztőbizottság:

Bartos Éva (elnök)

**Biczák Péter, Borostyániné Rákóczi Mária, Győri Erzsébet,
Kenyéri Kornélia, Poprády Géza**

Szerkesztik:

Bartók Györgyi és Mezey László Miklós

A szerkesztőség címe: 1827 Budapest, I. Budavári Palota F épület – Telefon: 224-3791; E-mail: 3k@oszk.hu;

Internet: www.ki.oszk.hu/3k

Közreadja: a Könyvtári Intézet

Felelős kiadó: **Bartos Éva**, a Könyvtári Intézet igazgatója

Technikai szerkesztő: **Korpás István**

Borítóterv: **Gerő Éva**

Nyomta a NALORS Grafikai Nyomda, Vác

Felelős vezető: **Szabó Gábor**

Terjedelem: 5,7 A/5 kiadói ív.

Lapunk megjelenését támogatta az

Oktatási és Kulturális Minisztérium

Nemzeti Kulturális Alap

OKM

nka

Nemzeti Kulturális Alap

Terjeszti a Könyvtári Intézet

Előfizetési díj 1 évre 4800 forint. Egy szám ára 400 forint

HU-ISSN 1216-6804

Némethné Takács Hajnalka

Vándorgyűlés a megújulás jegyében

„A könyvtárak örök reneszánsza. Mátyás könyvtárától a 21. századi tudásközpontokig” mottó jegyében zajlott Szombathelyen a Magyar Könyvtárosok Egyesületének 40. vándorgyűlése, 2008. július 24-e és 26-a között, a Berzsényi Dániel Könyvtár, a Nyugat-magyarországi Egyetem Savaria Egyetemi Központ Könyvtára és az MKE Vas Megyei Szervezete közös rendezésében. A programsorozat 24-ei plenáris ülése – a regisztrációnak és a szakmai kiállításoknak is helyet adó – Megyei Művelődési és Ifjúsági Központban (MMIK) kezdődött.

Bakos Klára, az egyesület elnöke megnyitó beszédében hangsúlyozta, hogy az idei vándorgyűlés tisztelgés az európai újkori történelem kezdetén – a régi tiszteletben tartása mellett – tudományos forradalmat, művészeti átalakulást hozó kulturális mozgalom, a reneszánsz előtt, ugyanakkor annak is igazolása, hogy a megújulás a könyvtárak életének szerves része: a könyvtár folyamatosan követi a társadalmi követelményrendszer változásait, igazodik elvárásaihoz. Joggal mondhatjuk, hogy a könyvtárak – az állandó megújulás kényszeréből következően – örök reneszánszkat élnek.

Vas Megye Közgyűlése nevében Kovács Ferenc elnök üdvözölte a megjelenteket. Könyvtártörténeti áttekintést nyújtó beszédének elején hangsúlyozta, hogy Vas megye 1971 (Szombathely), 1980 (Szombathely) és 1994 (Körmend) után immár negyedszer házigazdája könyvtáros vándorgyűlésnek. Ez a tény nemcsak a megye könyvtárai szakmai teljesítményének elismerését, hanem a fejlesztések érdekében tett fenntartói erőfeszítések megbecsülését is jelenti. A könyvtár nem avult el. Ahogy a reneszánsz kor emberének érdeklődésében kiemelt helyet kapott a könyv és a könyvtár, úgy a napjaink szellemi életében tevékenyen közreműködők számára is központi hely. Gyűjti, megőrzi és hozzáférhetővé teszi a szellemi élet kincseit, örökségét, de XXI. századi tudásközpontként a folyamatos modernizáció helyszíne is.

Ipkovich György, Szombathely Megyei Jogú Város polgármestere, könyvtáros férjeként és a kétezer éves házigazda város vezetőjeként köszöntötte a résztvevőket: annak a városnak, Savarianak a nevében, amelynek az alapítását és az első háromszáz évének történéseit gazdag emléktanyag őrzi. A város örömmel és elkötelezettséggel vigyázza múltja emlékeit, amelyeket legnépszerűbben az ide látogatók előtt az évente augusztus végén megrendezett Savaria Karnevál jelmezes felvonulása elevenít fel. Szombathely, amely a megyével közös fenntartásban, a kölcsönös érdekek tiszteletben tartásával működte a Berzsényi Dániel Könyvtárat, évtizedek óta a könyvtárosok nemzedékeinek elismert képzőhelye is. Minőségialapú humán

szakemberképzés nélkül korszerű tudással rendelkező műszaki szakemberek nem oktathatók, hiszen az alapokat a műszaki értelmiségnek is a humán szakemberek adják meg. Ezért is elengedhetetlen a kor kihívásaihoz igazodó, versenyképes tudást biztosító oktatási rendszer működése. A kultúra és a könyvtár Szombathely életében méltányolt és támogatott terület.

Ipkovich Györgytől Gadányi Károly, a Nyugat-magyarországi Egyetem Savaria Egyetemi Központ elnök-rektorhelyettese vette át a szót. Kiemelte, hogy a könyvtáros precizitással összeállított meghívó gazdag programja jól szemlélteti azt az utat, amelyet az első vándorgyűlés „Az olvasó népért” szlogenjétől megtettek a könyvtárak. Negyven évvel ezelőtt a rendezvény életre hívói nem sejtették, milyen nehéz örökséget hagynak utódaikra. Kitalálni mindig könnyebb valamit, mint azt folyamatosan életben tartani és tartalommal megtölteni. A könyvtáros vándorgyűlések szervezői ezt a feladatot maradéktalanul megoldották. Könyvtárak nélkül nincs kultúra, oktatás és tudomány. Amikor felmerült a kérdés, hogy a főiskola kollégiumot vagy könyvtárat építsen-e, kitartottak az utóbbi mellett.

Pallósiné Toldi Márta, a Berzsenyi Dániel Könyvtár igazgatója a megye könyvtáros társadalmá nevében üdvözölte a kollégákat, elárulva azt is, hogy mindegyik vasi vándorgyűlés szervezésének aktív részese volt. A mostani programkínálat a változó könyvtári tevékenység teljes spektrumát áttekinti. Számba veszi, a teendőket a lakosság tanulási képességeinek alakításában, hogyan szembesülnek a negatív demográfiai tendenciákkal és miként reagálnak azokra, hogyan őrizhetik meg közszolgálati jellegüket, nem feledkezve meg a szolgáltatásfejlesztés állandó kényszeréről sem. A verseny nyitott, és kérdés, megújulhat-e a könyvtár. Hogy ez nem reménytelen, némi kajánsággal idézte fel egy népszerű magazinhoz kapcsolódó olvasmányélményét, ahol a külföldi utazáshoz ajánlott nyári holmik mellett ott volt az útikönyv is a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár könyvtári kölcsönzésre, beiratkozásra buzdító élelmes felhívásával kiegészítve. Az idei program szervezésére fáradhatatlan, rendkívül ötletgazdag csapat szerveződött. Különösen sokat vállalt a teendőkből a helyi egyesület titkára, Barki Katalin és elnöke, Tilcsikné Pásztor Ágnes, de igazi külső „teamtagként” működtek közre a lendvai és a muraszombati kollégák is. Ezután az igazgató asszony üdvözölte Vas megye külföldről érkezett (Déva, Lendva, Muraszombat, Zlín) vendégeit.

A köszöntők után Bakos Klára felkérte Hiller István oktatási és kulturális minisztert „A tudás reneszánsza a 21. században” című ünnepi előadásának megtartására.

A miniszter gyermekkori emlékeit idézve, a Pallas Nagy Lexikonának kötetcímeit sorolva kezdte mondandóját. A címek felidézése annak a gondolatnak a kifejtését vezette fel, amely az információ megszerzésének fontosságáról és az ahhoz vezető utak közti különbség elfogadásáról szólt. Mindig lesz olyan, aki a tudást vastag könyvekben kutatja, más pedig a fájlokban keresi. Nem az a fontos, hogyan jutunk és juttatunk másokat információhoz, hanem az, hogy a tudás megszerzésének lehetősége mindenki számára az általa választott módon rendelkezésre álljon. A könyvtárak fejlődése az elmúlt években igen jelentős volt. 2001 és 2007 között a regisztrált használók száma 29 százalékkal, a könyvtárhasználatoké 14 százalékkal nőtt, míg a távhasználatok mennyisége a kilencszeresére emelkedett. Ugyanakkor a könyvtárak 62 százalékában még mindig nincs számítógép, 52 százalékában pedig nem érhető el az internet. Kormányzati célkitűzés, hogy 2013-ra minden hazai könyvtárban legyen számítógép és hozzáférés a világháléhoz. Ennek eléréséhez ki

kell használni a rendelkezésre álló pályázatokat: az „*Integrált Közösségi és Szolgáltató Tér*” elnyerésére kiírt, a könyvtárat a multifunkcionális tér szerves részének tekintő lehetőséget, ahol egy-egy sikeres pályázó 46 millió forintos támogatásban részesülhet, illetve a TIOP keretén belül a könyvtári szolgáltatások összehangolt infrastrukturális fejlesztését támogató 1,394 milliárd forintos idei keretösszeget használhat fel. Természetesen a pályázati pénz semmit sem ér az azt felhasználó, szakmailag elkötelezett és hiteles ember nélkül. A Magyar Könyvtárosok Egyesülete az ország egyik legnagyobb presztízsű, egy szakmát összefogó civil szerveződése. Olyan szakma képviselője, amely eddig mindig képes volt megújulni. Szombathely történelmi múltjára is utalva képzeletbeli ajándék átadásával, a Kr. u. III. században élt legionárius kőbe vésett szavainak felidézésével zárult a miniszteri megnyitó: „*Daciában születtem, Savariában éltem, ide Afrikába, Tuggába hozott az öregség, de a legjobb Savariában volt.*”

Bakos Klára a miniszter szavait két ajándék, a *Madártávlat* című, könyvtárosok tollából született antológia, valamint az 1980-as vándorgyűlésen id. Hiller István, az akkor Soproni Erdészeti és Faipari Egyetemi Könyvtár főigazgatója által tartott beszéd szövegének átadásával köszönte meg.

A rövid kávészünetet Csepeli György „*Kreatív társadalom*” című előadása követte. A kiinduló tézis szerint a kreativitás minden emberben ott rejlik lehetőség. Alapja a nyelv, amely végtelen számú mondatot képes létrehozni adott számú szabály segítségével, adott számú szókészletből válogatva. A kreativitás szoros összefüggésben van a kérdezni tudás képességével, a magától értetődőség megkérdőjelezésével, az alternatív lehetőségek keresésével. A folytonosan kérdező kreatív ember – aki megőrizte magában a gyermeki kíváncsiságot – folyamatosan ütközik környezetével, konfliktusok sorozatába keveredik. Csepeli György a kreativitás öt fő területét határozta meg (technológia, művészet, tudomány, politika, gazdaság). A felsoroltak közül – véleménye szerint – a legnagyobb elmaradás a politika területén van, ahol a rendszerváltozás nem szabadította fel a kreativitást. A könyvtáraknak jelentős szerepük lehetne abban, hogy a vállalkozásokat elirányítsák a megfelelő információkhoz, adatbázisokhoz. A technológia helyzete sem egyértelmű. Vagy a kreatív ember megy külföldre vagy a találmánya. A három 't' együttes megvalósulására (technológia–tehetség–tolerancia) lenne szükség, és a nietzschei értelmezésű versenyszemléletre, amely minden teljesítményt elismer, de nem fogad el jutalomként örökös előjogokat. A következőkben az előadó a kultúra fogalmának változásairól és az internethasználathoz kötődő tevékenységekről készült felmérést ismertette, amelynek tanulsága szerint a könyvtárhasználat továbbra is a magas kultúra része, míg a világhálót a megkérdozettek legnagyobb hányada (97%) elsősorban elektronikus levelezésre használja. Az internet és a kultúra viszonyát közel azonos mértékben értékelték szkeptikusan (27,5%: elpusztítja a magas kultúrát), illetve választották a békés egymás mellett élés lehetőségét (29,5%). Mindezek után, hogyan fogalmazható meg a könyvtárak feladata? A magas kultúra és az internethasználat társulása húzóereje lehet a társadalomnak, amely fejlett technológia és színvonalas kultúra nélkül egyaránt zsákutcába kerül. A könyvtár lehet az a hely, ahol a világ kitérül, ahová a tudástranszfer áttevődik, ahol a szükséges információ és technológia mindig megtalálható.

A nyitó plenáris ülést az MKE-émlékérem és „Az év fiatal könyvtárosa” díj átadása zárta.